

RIGSPOLITIET

POLITI

**Redegørelse om
undvigelsen fra Psykiatrisygehus Slagelse
den 19. november 2019**

OFFENTLIG UDGAVE

Rigspolitiet den 28. januar 2020

Indhold

1. Indledning	2
2. Resumé, konklusion og læringspunkter	4
2.1. Resumé af hændelsesforløbet	4
2.2. Konklusion	5
2.3. Læringspunkter	7
3. Regler og procedurer	10
3.1. Politiets sikkerhedsvurdering	10
3.2. Direktoratet for Kriminalforsorgens sikkerhedsvurdering	12
3.3. Følgesedler til arresten	13
3.4. Varetægtsfængsling uden for arresthus	14
3.5. Fordeling af retspsykiatriske patienter	16
3.6. Psykiatrisygehus Slagelse, Retspsykiatrien – indretning og sikkerhed	17
3.7. Retsplejelovens regler om besøgs- og brevkontrol	18
3.8. Besøg til arrestanter i fængsler og arresthuse	19
3.9. Besøg til surrogatfængslede arrestanter	20

1. Indledning

Justitsministeriet har ved mail af 20. november 2019 anmodet Rigspolitiet, Rigsadvokaten og Direktoratet for Kriminalforsorgen om at udarbejde en samlet redegørelse vedrørende en undvigelse fra Psykiatrisygehus Slagelse, Retspsykiatrisk Afdeling SL10, den 19. november 2019. Justitsministeriet har anført følgende:

”Redegørelsen skal indeholde oplysninger om baggrunden for varetægtsfængslingen samt en beskrivelse af hændelsesforløbet under undvigelsen. I den forbindelse ønskes bl.a. følgende punkter belyst:

- Sikkerhedsvurderingen, herunder hvorvidt den undvegne arrestant var flugttruet.
- Grundlaget for varetægtsfængslingen, herunder hvilke overvejelser der var gjort i forhold til besøgs- og brevkontrol.
- Regler for og situationen omkring sikkerhed/bevogtning på psykiatriske afdelinger.
- Hvordan det er lykket at få skydevåben med ind på den pågældende institution.
- De nærmere omstændigheder omkring flugten.

Redegørelsen skal tillige indeholde en beskrivelse af hændelsesforløbet efter undvigelsen, herunder myndighedernes bestræbelser på at finde den undvegne arrestant.

Det bemærkes, at redegørelsen ikke nødvendigvis skal begrænses til ovenstående oplysninger.

Der bedes udarbejdet en samlet redegørelse.

Øvrige relevante myndigheder, herunder Region Sjælland, bedes inddraget i forbindelse med udarbejdelse af redegørelsen i relevant omfang.”

Ved mail af 21. november 2019 har Justitsministeriet præciseret, ”at der i forhold til beskrivelsen af hændelsesforløbet efter flugten bl.a. bedes redegjort for, hvordan grænsekontrollen blev indtænkt i forbindelse hermed.”

Justitsministeriet har endvidere ved brev af 27. november 2019 anmodet om, at Rigspolitiet, Rigsadvokaten og Direktoratet for Kriminalforsorgen i fællesskab udarbejder en handlingsplan for at imødegå udfordringer med fangeflugter. Denne redegørelse omfatter ikke en handlingsplan, men opsummerer i relevant omfang overordnede læringspunkter og anbefalinger til en kommende handlingsplan.

Redegørelsen er opbygget således, at der i afsnit 2 foretages en opsummering af sagen. Derudover indeholder afsnittet en samlet konklusion og de læringspunkter, som bl.a. vil indgå ved udarbejdelse af den kommende handlingsplan for forebyggelse af fangeflugter.

I afsnit 3 redegøres der nærmere for lovregler, interne regler og procedurer hos myndighederne. Afsnittet indeholder også en nærmere beskrivelse af Psykiatrisygehus Slagelse.

Dette er en fælles redegørelsen, der bygger på skriftlige bidrag samt møder med Rigsadvokaten, kriminalforsorgen, Københavns Politi, Sydsjællands og Lollands-Falsters Politi, Syd- og Sønderjyllands Politi samt Region Sjælland. I forhold til Region Sjælland bemærkes det, at oplysninger om hændelsesforløb, beskrivelser af Psykiatrisygehuset, retningslinjer for besøg i psykiatrien mv. er baseret på samtaler og interview samt efterfølgende referater udarbejdet af Rigspolitiet.

Denne udgave af redegørelsen er udarbejdet til brug for offentliggørelse. Det indebærer bl.a., at redegørelsen ikke indeholder oplysninger, som kan skade de involverede myndigheds muligheder for forebyggelse, efterforskning og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbyrdelse og lignende og beskyttelsen af sigtede, vidner eller andre i sager om strafretlig forfølgning.

2. Resumé, konklusion og læringspunkter

2.1. Resumé af hændelsesforløbet

Sagens person, en nu 24-årig mand (herefter A), blev den 24. oktober 2018 fængslet in absentia. I forlængelse af varetægtsfængslingen in absentia blev A efterlyst internationalt og var fortsat efterlyst ved anholdelsen, der skete den 10. oktober 2019.

På følgesedlen til arresten før grundlovsforhøret angav Københavns Politi, at A muligvis var undvigelsestruet. Københavns Politi har i forbindelse med redegørelsen oplyst: "At sikkerhedsvurderingen byggede på den verserende konflikt mellem to bandegrupperinger, som A er en del af. Det var således Københavns Politis vurdering, at A's venner og fjender var bekendt med anholdelsen, og flugtrisikoen og truslen mod ham ved transport derfor var særlig høj."

Ved kendelse afsagt den 11. oktober 2019 af Københavns Byret blev A varetægtsfængslet til den 7. november 2019. Der blev ikke iværksat besøgs- og brevkontrol efter grundlovsforhøret, idet politi og anklagemyndighed vurderede, at der ikke var grundlag herfor, idet efterforskningen i sagen var afsluttet. Det var således Københavns Politis opfattelse, at varetægtsfængslingens formål kunne imødegås gennem den fysiske sikring forbundet med frihedsberøvelsen i et af kriminalforsorgens fængsler eller arresthuse.

Den 17. oktober 2019 blev A efter et lægetilsyn flyttet til en midlertidig plads på en almen psykiatrisk afdeling på Bispebjerg Hospital. Da denne afdeling ikke er tilstrækkelig sikret, blev A efter nærmere aftale med hospitalet undergivet konstant politibevogtning, ligesom A af sikkerhedsmæssige årsager alene fik lov til at have besøg af og telefonisk kontakt til sin kæreste. Her var A indlagt frem til den 13. november 2019, hvor han blev overført til Psykiatrisygehus Slagelse, Retspsykiatrisk Afdeling. Forud for overførslen havde afdelingen bl.a. modtaget en skriftlig resolution fra Statsadvokaten i København med oplysninger om, hvilken kriminalitetstype A var fængslet for, samt at han var flugttuet/befrielsestruet med tilknytning til bandemiljøet. Det fremgik endvidere, at A ikke var underlagt besøgs- og brevkontrol. Ved overførslen blev der ikke indgået nærmere aftaler i forhold til besøg eller lignende. A var således anbragt uden besøgs- og brevkontrol.

Københavns Politi havde forud for overflytningen forsøgt at få A tilbageført til arresten, men Københavns Byret afsagde den 7. november 2019 kendelse om, at A fortsat og dermed i overensstemmelse med en kendelse afsagt den 24. oktober 2019 skulle være fængslet i surrogat i medfør af retsplejelovens § 765, idet de foreliggende oplysninger ikke var tilstrækkelige til at ændre afgørelsen om anbringelse i surrogat.

Den 19. november 2019 om formiddagen var der korrespondance mellem Københavns Politi og den retspsykiatriske afdeling om A's placering. Korrespondancen førte ikke til ændringer eller lignende i forhold til afviklingen af besøg. Samme eftermiddag fik A besøg af en "fætter", som medbragte en pose med en pyntet kage i en bradepande. Sygeplejersken,

som stod for modtagelsen, åbnede posen, men skønnede, at der ikke var behov for at få kagen nærmere undersøgt i en scanner. Umiddelbart efter ankomsten til afdelingen truede A og fætteren sygeplejerskerne med pistoler, som var gemt i kagen, og tvang dem til at låse dem ud af psykiatrisygehuset.

Politiet ankom til stedet kort efter anmeldelsen indgik til telefon 112, og der blev iværksat efterlysning af A samt andre relevante efterforskningsskridt. Den 20. november 2019 blev to personer anholdt og sigtet i sagen vedrørende undvigelsen. Begge blev efterfølgende varetægtsfængslet. Derudover er den ovenfor nævnte ”fætter” blevet anholdt i Tyskland, og yderligere to medgerningsmænd er blevet anholdt i Spanien.

Sagen vedrørende undvigelsen er fortsat under efterforskning, idet der efter politiets opfattelse er flere medgerningsmænd på fri fod.

A blev anholdt i Spanien den 22. januar 2020.

2.2. Konklusion

På baggrund af kortlægningen af hændelsesforløbet kan det konkluderes, at der i forbindelse med anholdelsen, varetægtsfængslingen og den efterfølgende anbringelse af A på retspsykiatrisk afdeling blev udvekslet oplysninger mellem myndighederne om, at A blev vurderet flugt- og befrielsestruet, ligesom der blev udvekslet oplysninger om hans rolle i bandemiljøet.

Kriminalforsorgen fandt dog under forløbet anledning til at indhente supplerende oplysninger fra Københavns Politi omkring sikkerheden, herunder undvigelsesrisiko og trusselsniveau. Oplysninger, som Københavns Politi leverede.

Med rettens kendelse af 7. november 2019 om, at A fortsat skulle surrogatanbringes på en psykiatrisk afdeling, var A som udgangspunkt velanbragt på Psykiatrisygehus Slagelse, Retspsykiatrisk Afdeling, der er et nyt sygehus med et sikkerhedsniveau i den øvre ende af skalaen, ”mellem sikkerhed”. Alene Sikringsafdelingen i Slagelse har ”højeste sikkerhedsniveau”. En afdeling, som A ud fra gældende regler ikke var i målgruppen for, da de fleste patienter på Sikringsafdelingen indlægges på et farlighedsdekret i henhold til psykiatrilovens § 40 eller ved dom til anbringelse. Mentalundersøgelser af arrestanter gennemføres kun på Sikringsafdelingen, hvis overlægen vurderer, at undersøgelse ikke på betryggende vis kan ske på en Retspsykiatrisk afdeling. En vurdering, som Statsadvokaten forinden overførsel skal tiltræde. Der henvises i den forbindelse til afsnit 3.4.

Forud for overførslen til Psykiatrisygehus Slagelse, blev A’s placering telefonisk drøftet mellem Københavns Politi og sygehuset, og der blev i forlængelse heraf fremsendt en

skriftlig resolution fra Statsadvokaten i København, hvoraf det bl.a. fremgik, hvad pågældende var fængslet for, og at han var flugttruet/befrielsestruet med tilknytning til bandemiljøet.

Det bemærkes i den forbindelse, at der er enighed mellem myndighederne om, at det som udgangspunkt er politiets ansvar at foretage en vurdering af sikkerheden omkring arrestanter ved placering i psykiatrien, selvom der forudsættes en dialog mellem politi og modtagende sygehus, før en arrestant placeres på en retspsykiatrisk afdeling.

Politiet og anklagemyndigheden vurderede i forbindelse med grundlovsforhøret den 11. oktober 2019, at der ikke var grundlag for at undergive A besøgs- og brevkontrol. Der henvises i den forbindelse til afsnit 3.7 om reglerne for iværksættelse af hhv. besøgs- og brevkontrol.

Efter retspraksis kan en arrestant som udgangspunkt kun pålægges besøgskontrol, hvis varetægtsfængslingen er begrundet i risikoen for, at den varetægtsfængslede kan skade efterforskningen af sagen. På baggrund af fængslingsgrundlaget for A, var der efter sædvanlig praksis ikke grundlag for at iværksætte besøgskontrol.

Set i lyset af de foranstaltninger politiet selv iværksatte ved A's ophold uden for kriminalforsorgens institutioner, findes det, at der ved anbringelsen på Psykiatrisygehus Slagelse burde have været en nærmere dialog mellem politiet og sygehuset om, hvordan besøg til A kunne afvikles på afdelingen, herunder hvorvidt der kunne være behov for eventuel politimæssig bistand ved gennemførelse af besøg. Behovet understreges af, at overlægen på sygehuset om formiddagen den 19. november 2019 rettede telefonisk henvendelse til såvel politiet som anklagemyndigheden i Københavns Politi vedrørende placeringen af A. Selv om hverken politiet eller anklagemyndigheden efter det oplyste opfattede henvendelsen som en anmodning om iværksættelse af besøgskontrol eller lignende, gav henvendelsen et indblik i de problemer, som A gav anledning til, og som burde have givet anledning til, at Københavns Politi indgik i en mere konkret drøftelse med sygehuset.

Det bemærkes, at der med hjemmel i psykiatriloven og husordenen for Psykiatrisygehus Slagelse er visse muligheder for under hensyn til bl.a. sikkerheden at regulere besøg, ligesom besøgende kan visiteres, og medbragte genstande kan gennemses og eventuelt scannes. Forløbet i sagen taler for, at mulighederne for at afskære besøg kunne være udnyttet i større omfang, og at personale fra sygehusets Drifts- og Sikkerhedsafdeling kunne/burde være tilkaldt med henblik på eventuel kontrol af såvel personer som medbragte genstande.

For så vidt angår behovet for varetægtsfængsling i surrogat kan det konstateres, at Københavns Politi telefonisk den 19. november 2019 fik oplysninger fra psykiatrisk afdeling vedrørende placeringen af A.

Københavns Politi havde i øvrigt den 7. november 2019 forsøgt at få ophævet surrogatfængslingen, men Københavns Byret afsagde kendelse om, at A fortsat skulle være vare-tægtsfængslet i surrogat, idet de foreliggende oplysninger ikke var tilstrækkelige til at ændre afgørelsen om anbringelse i surrogat.

Endelig kan det konkluderes, at der efter undvigelsen straks blev iværksat en omfattende eftersøgning og efterforskning tilrettelagt ud fra flere scenarier, hvor risiko for flugt ud af landet via fly eller landegrænser indgik, men uden omfattende kontrol ved Øresundsbroen til Sverige eller grænsen til Tyskland, idet fokus især blev lagt på 5 køretøjer, som bl.a. blev identificeret som flugtbiler via videoovervågning fra sygehuset. Det lykkedes således for politiet at koble observatører på to af disse køretøjer, imens to andre køretøjer blev fundet efterladt henholdsvis kl. 17.59 og kl. 18.55. Det femte og sidste køretøj viste sig ikke at være relevant.

Henset hertil, samt til at en eventuelt intensiveret udrejsekontrol på alle grænseovergange dels ville kræve et ganske betydeligt personaleforbrug, dels ville medføre væsentlige forstyrrelser af samfærdslen, findes beslutningen om ikke at iværksætte yderligere tiltag ved grænserne ud fra en politifaglig vurdering at være korrekt.

Den politimæssige indsats har på nuværende tidspunkt ført til flere anholdelser af medger-ningsmænd til undvigelsen. A blev anholdt i Spanien den 22. januar 2020.

2.3. Læringspunkter

Som reaktion på den omhandlede flugt udsendte Rigspolitiet den 29. november 2019 føl-gende retningslinjer til politikredsene:

"I lyset af hændelsen, hvor [A] den 19. november 2019 flygtede fra retspsykiatrisk afdeling i Slagelse, skal Rigspolitiet hermed indskærpe over for politikredsene, at kredsene skal være særlig opmærksomme på behovet for eventuelle sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med situationer, hvor bandemedlemmer mv. skal anbringes i varetægtssurrogat.

Rigspolitiet skal ligeledes anmode politikredsene om, at kredsene i forbindelse med så-danne anbringelser af bandemedlemmer mv., af egen drift tager kontakt til det sted, hvor den pågældende skal anbringes, med henblik på at drøfte sikkerheden omkring anbringel-sen."

Der er endvidere den 5. december 2019 afholdt møde med deltagelse af bl.a. rigspolitiche-fen, rigsadvokaten, direktøren for kriminalforsorgen samt repræsentanter for Region Sjæl-land og Danske Regioner. På mødet blev der drøftet en række mulige tiltag i forhold til håndteringen af bandemedlemmer mv., som i forbindelse med en straffesag optræder på en måde, der peger i retning af, at der er behov for psykiatrisk behandling.

OFFENTLIGT

På den baggrund blev det aftalt, at man på nuværende tidspunkt arbejder videre med følgende tre spor:

1. Det skal i et tæt samarbejde mellem politiet, anklagemyndigheden, kriminalforsorgen og psykiatrien sikres, at der sker en grundig visitation af bandemedlemmer, som i forbindelse med en straffesag optræder påfaldende. Danske Regioner vil bl.a. undersøge, om der er mulighed for, at regionerne stiller psykiatrisk bistand til rådighed for politiet og anklagemyndigheden, således at der, f.eks. i forbindelse med en varetægtsfængsling, er mulighed for at tilkalde en psykiater i stedet for en almindelig praktiserende læge. En psykiater vil have bedre forudsætninger for at vurdere, om der i det konkrete tilfælde er behov for psykiatrisk behandling.

En sådan ordning vil give domstolene et bedre grundlag for at vurdere, hvorvidt der f.eks. er et egentligt behov for at varetægtsfængsle den pågældende i surrogat på en retspsykiatrisk afdeling, og vil være med til at sikre, at bandemedlemmer mv., som foregiver at have symptomer på psykiske lidelser, ikke bliver placeret i psykiatrien.

2. Der skal være en bedre dialog mellem politiet og regionerne i forbindelse med surrogatvaretægtsfængsling af bandemedlemmer mv. i retspsykiatrien, jf. Rigspolitiets retningslinjer udsendt den 29. november 2019.

Det bemærkes i øvrigt, at Psykiatrisygehus Slagelse, Retspsykiatriske Afdeling, efter fangeflugten har valgt at indgå en aftale med et sikkerhedsfirma, som også anvendes på Sikringsafdelingen, ligesom der indføres en række administrative regler, som giver mulighed for at begrænse patienternes adgang til besøg.

3. Det skal sikres, at der er en løbende dialog mellem anklagemyndigheden og regionerne i situationer, hvor et bandemedlem mv. er blevet varetægtsfængslet i surrogat på en retspsykiatrisk afdeling, og hvor det sundhedsfaglige personale på afdelingen efterfølgende vurderer, at der ikke er et psykiatrisk behandlingsbehov.

I sådanne situationer skal den retspsykiatriske afdeling have mulighed for direkte at kontakte den lokale anklagemyndighed, således at det pågældende bandemedlem mv. kan blive fremstillet for domstolene med henblik på varetægtsfængsling i et arresthus eller en arrestafdeling i et fængsel. En tilbageførsel bør således ikke afvente en kommende fristforlængelse, men skal fremmes hurtigst muligt.

Der er i den forbindelse udsendt en e-mail til alle politidirektører, chefanklagere og chefpolitiinspektører den 10. januar 2020 herom, ligesom det ovenfor anførte vil blive indføjet i Rigsadvokatmeddelelsen.

Med henblik på udarbejdelse af den ønskede handlingsplan for at imødegå udfordringer med fangeflugter, har Rigspolitiet etableret en styregruppe med deltagelse af Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Danske Regioner. Indledningsvis er

der iværksat en analyse af de seneste års fangeflugter. Ved udarbejdelse af handlingsplanen vil styregruppen tage udgangspunkt i denne analyse, ligesom redegørelsen udarbejdet i fortsættelse af fangeflugten fra Vestre Fængsel samt nærværende redegørelse vil indgå.

Nærværende redegørelse har således afdækket, at der er behov for at skabe en stærkere kobling mellem den vurdering politiet foretager i forhold til transport af arrestanten og politiets øvrige sikkerhedstiltag omkring arrestanten, særligt når anbringelse sker uden for kriminalforsorgens institutioner.

Derudover bør behovet for et landsdækkende koncept for udveksling af oplysninger, herunder ikke mindst sikkerhedsoplysninger, mellem politi, anklagemyndighed, kriminalforsorgen og de psykiatriske afdelinger undersøges nærmere. Som led heri bør mulighederne for at fastsætte fælles kriterier for vurderingen af, hvornår en person må anses for undvigelsestruet, undersøges nærmere, således at der sikres en ensartet håndtering på tværs af myndighederne.

Endelig bør det undersøges nærmere, om der i såvel varetægtsbekendtgørelsen som psykiatriloven kan indføres bestemmelser rettet mod banderelaterede arrestanter i lighed med reglerne i straffuldbyrdelsesloven.

3. Regler og procedurer

3.1. Politiets sikkerhedsvurdering

Politiet foretager i alle sager, hvor en anholdt skal fremstilles med begæring om varetægtsfængsling, en vurdering af den pågældendes undvigelsesrisiko, farlighed og trusselsniveau i forbindelse med transport. Dette udgør politiets sikkerhedsvurdering.

Politiets sikkerhedsvurdering skal danne grundlag for politiets sikkerhedsmæssige håndtering af arrestanten i forbindelse med bl.a. transporter og retsmøder. Politiets sikkerhedsvurdering indgår endvidere i kriminalforsorgens afgørelse om placering i fængsler, arresthuse, ungdomsinstitutioner, eller ved udmøntning af en kendelse fra retten om surrogatbringelse i psykiatriske institutioner, ligesom politiets sikkerhedsvurdering indgår i kriminalforsorgens efterfølgende interne sikkerhedsvurdering af arrestanten.

I forbindelse med udarbejdelsen af sikkerhedsvurderingen skal der bl.a. lægges vægt på tidligere domme, verserende sager, politiets kendskab til arrestanten samt den konkrete sags karakter, herunder anholdtes adfærd før, under og efter gerningen,

Såfremt den endelige sikkerhedsvurdering afhænger af en tilbagemelding fra PET eller politiets operative analyseenhed, EAE/EAS, angives ”muligvis farlig/undvigelsestruet” på følgeseddel til arresten, og politiet skal orientere kriminalforsorgen, så snart oplysningerne foreligger.

Politiet har desuden ansvaret for, at sikkerhedsvurderingen løbende opdateres i perioden fra anholdelse frem til overgang til eventuel afsoning af dom. Sikkerhedsvurderinger dokumenteres i politiets systemer.

Trusselsvurderingen i forhold til transport skal dokumenteres i arrestantens stamdata i politiets arrestanttransportsystem, som anvendes til bestilling og registrering af transporter. Trusselsvurderingen skal endvidere dokumenteres på følgesedlen til arresten under feltet ”uddybende bemærkninger”.

Fra den 1. januar 2019 har Kriminalforsorgen gradvist frem til den 1. juni 2019 overtaget størstedelen af politiets arrestanttransporter, herunder bevogtning af arrestanter under retsmøder. Anholdte, der skal fremstilles i grundlovsforhør, er ikke omfattet og skal derfor fortsat transporteres af politiet.

I forbindelse med overdragelsen af transportopgaven har kriminalforsorgen oprettet en ny Institution for Transport- og Bevogtning, ligesom der er udarbejdet en fælles national samarbejdsaftale mellem Kriminalforsorgen og Rigspolitiet.

Rigspolitiet har samtidig med udarbejdelsen af den nye samarbejdsaftale opdateret konceptet vedrørende trusselsvurdering og kategorisering i henhold til dansk politis sikringskoncept BN116, som er politiets overordnede koncept for sikkerhedsvurderinger i forhold til blandt andet bevogtning og sikkerhedstransporter. Politiets trusselsvurdering af den enkelte arrestant vil være afgørende for, om en given transport skal varetages af kriminalforsorgen eller politiet.

Af den vejledning, der hører til aftalen, fremgår det, at der ved trusselsvurderingen skal tages udgangspunkt i, om der indgår en risiko for en udefrakommende trussel mod den enkelte varetægtsarrestant og/eller mod transporten. Trusselsvurderingen er trindelt i 4 niveauer, hvor grøn angiver laveste niveau, hvor der ingen trussel er. Herefter er niveauerne stigende fra gul, orange til rød. Det fremgår af vejledningen, at kriminalforsorgen varetager alle transporten, der er kategoriseret som grøn, og at politiet varetager alle transporten, der er kategoriseret som gul, orange eller rød.

Om trusselsniveauerne i forbindelse med transport fremgår følgende:

Sikkerhedsklasse grøn: Der vurderes ikke at være nogen udefrakommende trussel mod transporten eller varetægtsarrestanten. Transporten kan som udgangspunkt varetages af kriminalforsorgen.

Sikkerhedsklasse gul: Der vurderes ikke at være en særlig risiko for en udefrakommende trussel, men arrestantens position i kriminel sammenhæng kan give anledning til spontant forsøg på overgreb på arrestanten. Parametre for vurderingen kan være; arrestantens tilhørsforhold, f.eks. rocker eller bandemedlem eller sagen har stor offentlig bevågenhed (større pædofilisag, drabssag, narkosag eller lign.).

Sikkerhedsklasse orange: Der er kvalificeret informationer eller nærliggende risiko for, at personer udefra vil iværksætte en befrielses- eller angrebsaktion mod varetægtsarrestanten. Transporten forudsætter et særligt sikkerhedssetup, der skal godkendes på operationelt lederniveau.

Sikkerhedsklasse rød: Varetægtsarrestanten vurderes at være stærkt flugt- eller sikkerheds-truet. Det kan være personer sigtet for terrorisme, drab eller lignende alvorlig kriminalitet, eller personer med baggrund i rocker/bandemiljøet der har valgt at samarbejde med politiet.

Det forventes, at langt størstedelen af alle transporten vil blive kategoriseret på grønt trusselsniveau, samt at transporten, der tidligere blev kategoriseret på gult trusselsniveau, i de fleste tilfælde fremadrettet vil kunne kategoriseres på grønt trusselsniveau. Det skyldes, at vurdering og kategorisering primært tager udgangspunkt i, om der indgår en risiko for en udefrakommende trussel mod den enkelte arrestant og/eller mod transporten. Ved vurderingen er det således udgangspunktet, at kriminalforsorgens personale kan håndtere de praktiske aspekter ved en arrestanttransport, herunder de udfordringer, som den enkelte arrestant giver anledning til eksempelvis voldelig adfærd.

Er der derimod risiko for en udefrakommende trussel, er det politiet, der har mulighed for og hjemmel til at planlægge efter og imødegå en sådan trussel.

3.2. Direktoratet for Kriminalforsorgens sikkerhedsvurdering

Kriminalforsorgens sikkerhedsvurderinger af anholdte og arrestanter tager udgangspunkt i et regelsæt udsendt fra Direktoratet til kriminalforsorgens områder og institutioner den 30. juni 2016. Regelsættet blev udsendt og er implementeret med henblik på at understøtte korrekt sikkerhedsmæssig håndtering af anholdte og arrestanter, herunder for at foretage en målrettet placering af arrestanter, så disse kan håndteres under forhold, der er afstemt det konkrete sikkerhedsbehov. På det grundlag er det yderligere muligt at iværksætte konkrete sikkerhedstiltag, hvis sikkerhedsvurderingen nødvendiggør dette. I den forbindelse bemærkes, at en anholdt eller arrestant med banderelationer som udgangspunkt vil blive placeret i et arresthus med forhøjet sikkerhed. Ordningen er således etableret med henblik på at imødegå sikkerhedsmæssige udfordringer relateret til den enkelte indsatte.

I henhold til vejledningen om sikkerhedsvurderinger skal der ved indsættelsen af anholdte og arrestanter foretages en sikkerhedsmæssig vurdering af adskillige risikofaktorer vedrørende blandt andet farlighed, undvigelsesrisiko og risiko for ulovlig kommunikation. I den forbindelse indgår særligt oplysninger vedrørende banderelationer, voldelig ekstremisme, samt det forhold at arrestanten måtte være sigtet eller dømt for bestemmelser relateret til terror.

Sikkerhedsvurderingen baseres på oplysninger fra politiet, følgesedlen, tidligere kendskab til indsatte mv., herunder oplysning om, at pågældende ikke er underlagt restriktioner i form af brev- og besøgskontrol mv.

Konkret foretages sikkerhedsvurderingen ved udfyldelse af et skema, hvor der tages stilling til, om de enkelte risikofaktorer foreligger, eller om det ikke kan vurderes. I forhold til undvigelsesrisikoen skal der tages stilling til, om der foreligger en "særlig undvigelsesrisiko". Baggrunden for, at undvigelsesrisikoen skal være "særlig" er, at det som udgangspunkt må antages, at der foreligger en undvigelsesrisiko for indsatte i kriminalforsorgens institutioner,

Sikkerhedsvurderingen resulterer i en sikkerhedsklassificering af den enkelte indsatte, hvor denne kan klassificeres i sikkerhedsklasse 1 – 4 (rød, orange, gul og grøn). Hvis der foreligger helt særlige forhold, vil det endvidere baseret på sikkerhedsvurderingen være muligt at iværksætte en yderligere skærpet sikkerhedsprocedure, hvor arrestanten undergives endnu mere skærpede forhold med hyppigere visitationer og skærpet sikkerhed.

Til understøttelse af de individuelle sikkerhedsvurderinger har kriminalforsorgen foretaget en sikkerhedsklassificering af blandt andet varetægtskapaciteten, således at visse arrester mv. har fået styrket sikkerheden med f.eks. yderligere sikkerhedsteknik. De individuelle sikkerhedsvurderinger anvendes således til at sikre et match mellem de individuelle behov og det relevante sikkerhedsregime i institutionen.

Om de konkrete forhold vedrørende sikkerhedsregimerne kan følgende oplyses¹:

Sikkerhedsklasse 1 (rød): Særligt skærpet regime med høj grad af fysisk/teknisk sikkerhed og høj personalebemanning. Særlige kriterier skal være opfyldt for at kunne placeres på en afdeling. Antallet af indsatte i denne kategori er meget begrænset.

Sikkerhedsklasse 2 (orange): Særlige pladser målrettet større institutioner, der er sikret særligt mod ulovlig kommunikation, og hvor der grundet institutionens størrelse er et større personaleberedskab. Negativt stærke afdelinger og fokusafdelinger, hvor adfærd eller relationer til rocker/bandegrupperinger er afgørende for placeringen.

Sikkerhedsklasse 3 (gul): Almindelige fællesskabs- og specialafdelinger i lukkede fængsler og arresthuse. Størrelsen af institutionerne, den fysiske og tekniske sikkerhed samt personaleressourcerne varierer inden for kategorien.

Sikkerhedsklasse 4 (grøn): Almindelige åbne fængselsafdelinger.

Arrestanter placeres efter en konkret sikkerhedsvurdering og som minimum i sikkerhedsklasse 3.

3.3. Følgesedler til arresten

Det følger af cirkulæreskrivelse nr. 11175 af 26. marts 1980 om underretning til varetægtsfængslet (arresthuset), at kommunikation mellem politi og arresthusene samt Københavns Fængsler om personlige oplysninger, sikkerhedsniveau mv. før og efter fremstilling i grundlovsforhør skal sikres via en følgeseddel, som overdrages fra politi til arresthuset i forbindelse med grundlovsforhør, fristforlængelser og dom.

Blanketten ”følgeseddel” dannes på sagen i politiets sagsstyringssystem, POLSAS, hvor sagsbehandleren udfylder den øverste del af blanketten vedrørende personoplysninger, særligt om anholdte – sygdom, skader eller lignende samt tidspunkt for anholdelse. Hvis anholdte er i sag med andre, skal sidde isoleret frem til fremstillingen eller lignende anføres det på blanketten. Derudover skal politiet anføre oplysninger om farlighed og unddragelsesrisiko. Anklageren påfører efter fremstillingen oplysninger om fængslingsgrundlaget, herunder om der er afsagt kendelse om isolation, varetægt i surrogat eller lignende. Derudover skal anklageren angive, om der skal iværksættes besøgs- og brevkontrol.

Politiets og anklagemyndighedens oplysninger på følgesedlen er en del af den sikkerhedsvurdering politiet foretager i forhold til varetægtsarrestanter. Oplysninger på følgeseddel indgår i øvrigt i kriminalforsorgens sikkerhedsvurdering af den indsatte, herunder i vurderingen af hvilke generelle og konkrete sikkerhedsforanstaltninger den indsatte skal håndteres efter.

¹ Politi og Kriminalforsorgen inddeler sikkerhedsniveauer i rød, orange, gul og grøn, men sikkerhedsvurderingerne kan ikke sammenlignes.

Den nugældende følgeseddel er i forlængelse af opfølgningsarbejdet efter undvigelsen fra Vestre Fængsel den 1. august 2018 revideret. Ny følgeseddel er således implementeret den 15. januar 2020 sammen med bl.a. et nyt actioncard om politiets sikkerhedsvurderinger i forhold til anholdte/frihedsberøvede og varetægtsarrestanter, herunder også surrogatfængslede.

Følgesedlen anvendes i øvrigt alene i samarbejdet mellem politi og kriminalforsorgen. Ved eventuel varetægtsfængsling i surrogat sker udveksling af relevante oplysninger efter aftale med modtagende afdeling, og inden overførsel af arrestanten finder sted.

I Region Hovedstaden skal psykiatriens centrale visitation ifølge bilag 2 til samarbejdsaftale af 15. marts 2018 mellem Kriminalforsorgen Hovedstaden, Nordsjællands Politi, Københavns Politi, Københavns Vestegns Politi og Region Hovedstadens Psykiatri, modtage følgende oplysninger, før en psykiatrisk arrestant/patient kan modtages:

- Udskrift af dombog med oplysninger om sigtelser, retskendelse om varetægtssurrogat, mentalundersøgelse under indlæggelse eller andet
- Evt. uddybende oplysninger om grundlaget for retskendelse om varetægtssurrogat på psykiatrisk afdeling
- Oplysning om den indsatte samtykker til overførsel
- Kopi af psykiatrisk tilsyn fra fængslet
- Kopi af almen lægejournal, herunder oplysninger om medicin og evt. rusmiddel-misbrug
- Oplysning om særlige restriktioner, for eksempel besøgs- og brevkontrol
- Oplysning om flugtrisiko, udadreagerende eller selvskadende adfærd
- Stamdata fra Kriminalforsorgen
- Kontakt oplysninger til politi/anklagemyndigheden

Psykiatrisygehus Slagelse, Retspsykiatrisk Afdeling, har ikke en tilsvarende vejledning eller øvrige retningslinjer for udveksling af oplysninger, men beder politiet om relevante oplysninger, før en arrestant modtages. Der anvendes i den forbindelse en generel checkliste for indlæggelser.

3.4. Varetægtsfængsling uden for arresthus

Er betingelserne for anvendelse af varetægtsfængsling til stede, men varetægtsfængslingsøjemed kan opnås ved mindre indgribende foranstaltninger, kan retten træffe afgørelse herom, jf. retsplejelovens § 765, stk. 1. Det kræver dog, at sigtede samtykker heri.

Det følger videre af retsplejelovens § 765, stk. 2, nr. 3 og 4, at retten bl.a. kan bestemme, at sigtede skal tage ophold i egnet hjem eller institution (nr. 3), eller at sigtede skal undergive sig psykiatrisk behandling eller afvænningsbehandling for misbrug af alkohol, narkotika eller lignende, om fornødent på hospital eller særlig institution (nr. 4).

En varetægtsarrestant kan endvidere efter retsplejelovens § 777 anbringes i en anstalt for personer, der udstår fængselsstraf eller forvaring, eller i hospital mv., jf. straffelovens §§ 68 og 69. Betingelserne for overførsel til hospital eller anden institution er, at den pågældende selv, anklagemyndigheden og hospitalet/institutionen samtykker heri.

Hvis helbredsmæssige hensyn eller hensynet til andres sikkerhed gør det påkrævet, kan retten dog undtagelsesvis godkende en anbringelse uden arrestantens samtykke, jf. retsplejelovens § 777, 2. pkt.

Ifølge Rigsadvokatmeddelelsen kan en overførsel i medfør af retsplejelovens § 777 komme på tale, hvor der under en varetægtsfængsling fremkommer oplysninger om, at sigtede er psykisk syg eller mentalt retarderet og derfor bør opholde sig på psykiatrisk afdeling, institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller anden egnet institution i stedet for arresthus.

Det følger af den kommenterede retsplejelov, 10. udgave, noten til § 777, at overførsel må forudsætte, at der hersker rimelig klarhed om, hvilken fuldbyrdelsesinstitution der vil komme på tale i tilfælde af domfældelse. Det er ikke en udtrykkelig betingelse, at der foreligger hel eller delvis tilståelse fra arrestanten.

Det fremgår endvidere af Rigsadvokatmeddelelsen, at arrestanter i medfør af retsplejelovens § 777 på grund af farlighed eller svær flugtfare kan anbringes på Sikringsafdelingen ved Psykiatrihospitalet i Slagelse, jf. punkt 2 i Regulativ af 1. juni 1994 for sikringsafdelingen.

Det fremgår også af Rigsadvokatmeddelelsen og Region Sjællands hjemmeside om psykiatrien, at varetægtsfængslede efter kendelse kan modtages til hospitalsmæssig mentalobservation i henhold til retsplejelovens § 809, stk. 2. Mentalundersøgelser af arrestanter gennemføres kun på Sikringsafdelingen, hvis overlægen vurderer, at undersøgelse ikke på betryggende vis kan ske på en Retspsykiatrisk afdeling. En vurdering, som Statsadvokaten forinden overførsel skal tiltræde.

Ifølge Region Sjælland² indlægges de fleste patienter på Sikringsafdelingen på et farlighedsdekret i henhold til psykiatrilovens § 40 eller ved dom til anbringelse. Betingelsen for afsigelse af farlighedsdekret er, at patienten er sindssyg og vedvarende udsætter andres liv for fare.

² RegionSjælland.dk,

3.5. Fordeling af retspsykiatriske patienter

Det følger af bekendtgørelse nr. 657 af 28. juni 2019 om ret til sygehusbehandling § 18, stk. 1, nr. 5, at regionsrådene har pligt til på deres psykiatriske sygehus eller sygehusafdelinger at modtage varetægtsarrestanter, der i medfør af retsplejelovens § 765 eller § 777 skal undergives psykiatrisk behandling. Efter samme bekendtgørelses § 18, stk. 2, kan statsadvokaten bestemme, at retspsykiatriske patienter skal anbringes eller behandles på et nærmere bestemt sygehus eller sygehusafdeling uden for bopælsregionen, når retssikkerheden eller andre særlige hensyn, herunder hensynet til forurettede, taler herfor.

I Region Hovedstaden står Den Centrale Visitation for anvisning af pladser til arrestanter, der skal placeres på psykiatrisk sygehus eller afdeling. Det følger således af bilag 2, visitationsvejledning, i samarbejdsaftale af 15. marts 2018 indgået mellem Kriminalforsorgen Hovedstaden, Nordsjællands Politi, Københavns Politi, Københavns Vestegns Politi og Region Hovedstadens Psykiatri, at indsatte personer, der har behov for ikke-akut indlæggelse i Region Hovedstadens psykiatri henvises via psykiatriens centralvisitation.

Den centrale visitation videresender henvisningen til den fagspecifikke visitation, som herefter kan visitere indlæggelse på almen psykiatrisk afdeling eller retspsykiatrisk regionsfunktion. Kriterier for visitation til retspsykiatrisk funktion er især oplysninger om personfarlig adfærd, herunder kriminalitetens art, flugtrisiko samt besøgs- og brevkontrol. Indsatte der visiteres til indlæggelse på retspsykiatrisk funktion henvises til den sub-akutte funktion på Psykiatrisk Center Glostrup. Retspsykiatrisk visitation orienterer henvisende instans om visitationsudfaldet og holder løbende kontakt, indtil patienten er overflyttet. Ventetid på overførsel kan ifølge visitationsvejledningen forekomme.

Det følger endvidere af samarbejdsaftalen af 15. marts 2018, at der med henblik på at styrke samarbejdet mellem myndighederne afholdes årlige kontaktmøder på direktørniveau, hvor generelle emner af betydning for samarbejdet om retslige patienter drøftes. Derudover afholdes der årlige møder i koordinationsgruppen, hvor en ledelsesrepræsentant fra Statsadvokaten i København, lægelig direktør fra Region Hovedstadens Psykiatri, en repræsentant fra Kommunernes Kontaktråd i Region Hovedstaden samt repræsentanter fra de tre politikredse deltager. I koordinationsgruppen drøftes aktuelle problemstillinger, herunder også eventuel pladsmangel.

Der er også indgået en samarbejdsaftale om retslige patienter mellem Region Sjælland, kriminalforsorgen og politiet. Samarbejdsaftalen, som blev indgået den 21. september 2015, indeholder dog ikke nærmere oplysninger om fordeling af retspsykiatriske patienter.

Ifølge Region Sjælland fordeles arrestanter, der skal placeres på en retspsykiatrisk afdeling, af visiterende overlæge. Fordelingen sker på baggrund af politiets sikkerhedsvurdering af arrestanten, eventuel besøgs- og brevkontrol sammenholdt med en indledende vurdering af de lægelige oplysninger om arrestanten.

3.6. Psykiatrisygehus Slagelse, Retspsykiatrien – indretning og sikkerhed

Sikkerhed i psykiatrien opdeles i tre aspekter – fysiske rammer, procedurer omkring sikkerhed og relationer mellem patient og personale³. Derudover opererer man med forskellige sikkerhedsniveauer, hvor Sikringsafdelingen i Slagelse, der er en del af Psykiatrisygehus Slagelse, har det højeste sikkerhedsniveauer. Sikringsafdelingen har landsfunktion og skal udadtil yde fængselsmæssig sikkerhed og indadtil fungere som et psykiatrisk hospital og varetage behandlingen af bl.a. varetægtsarrestanter, der er indlagt til mentalundersøgelse og/eller behandling.

Retspsykiatriske afdelinger har, hvad der svarer til mellem sikkerhedsniveau, men sikkerhedsniveauet på afdelingerne kan variere, alt efter den bygningsmæssige indretning, typen af døre og vinduer, hegn samt sikkerhedsprocedurer. Almindelige lukkede psykiatriske sengeafsnit har som udgangspunkt et lavere sikkerhedsniveau end retspsykiatriske afdelinger.

Psykiatrisygehuset i Slagelse, som blev taget i brug i 2015, har 97 almenpsykiatriske sengeplader, 50 retspsykiatriske sengepladser og 30 pladser i den særlige sikringsafdeling. Behandlings- og sengeafsnittene er placeret i en række sammenhængende længer i én etage, der alle er grupperet om en fem-etagers centerbygning indeholdende indgangs- og akutområde, ambulante funktioner, kontorområder, kantine mv. I længen, hvor retspsykiatrien er placeret, er der fra hvert sengeafsnit udgang til indhegnede udearealer. Sportsgård, helsefaciliteter mv. tilgås derimod via et aflåst fælles gangareal og alene sammen med personale.

Adgang til behandlings- og sengeafsnittene sker via en særlig indgang med sluse ca. 100 meter fra hovedindgangsområdet. Indgangsdøren er aflåst og kan kun åbnes af personale med adgangskort med kode til området. Sluseområdet er videoovervåget og udstyret med såvel karmscanner som scanner til genstande. Derudover er der aflåste skabe til jakker, telefoner og lignende, som ikke må medtages til selve afdelingen. Læger og sygeplejersker er ikke uddannet til at betjene scanningsudstyret, hvorfor kontrol af personer og/eller genstande kræver aftale eller tilkald af personale fra sygehusets Drifts- og Sikkerhedsafdeling. Fra sluseområdet kan personale med adgangskort med kode til området låse døren op til et fælles gangareal, som fører ned til de enkelte sengeafsnit. Adgang til de enkelte afsnit kræver, at personale med rette adgangskort åbner indgangsdøren. Sengeafsnittene er indrettet med en forgang med kontor, besøgslokale og vaskemaskinefaciliteter, derfra kan personalet låse op ind til selve sengeafsnittet. Adgang til sengeafsnittene kræver således, at man passerer 4 aflåste døre.

³ Region Hovedstadens Psykiatri, Retspsykiatrisk rapport (marts 2008)

3.7. Retsplejelovens regler om besøgs- og brevkontrol

Det følger af retsplejelovens § 770, at en varetægtsarrestant alene er undergivet de indskrænkninger, som er nødvendige til sikring af varetægtsfængslingens øjemed eller opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet.

Det følger af retsplejelovens § 771, stk. 1, at en varetægtsarrestant kan modtage besøg i det omfang, opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet tillader det. Politiet kan af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed modsætte sig, at varetægtsarrestanten modtager besøg, eller forlange, at besøg finder sted under kontrol.

Derudover følger det af retsplejelovens § 772, stk. 1, at en varetægtsarrestant har ret til at modtage og afsende breve. Politiet kan gennemse brevene inden modtagelsen eller afsendelsen. Politiet skal snarest muligt udlevere eller sende brevene, medmindre indholdet vil kunne være til skade for efterforskningen eller opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet.

I forbindelse med varetægtssurrogat af frihedsberøvende karakter i medfør af retsplejelovens § 765, stk. 2, nr. 3 og 4, kan politiet træffe bestemmelse om besøgs- og brevkontrol i medfør af en analogi af retsplejelovens § 771 og 772, jf. U1999.933Ø.

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen om brev- og besøgskontrol, at anklagemyndigheden – efter drøftelse med politiet – forud for fremstilling i grundlovsforhør skal vurdere, om arrestanten skal være undergivet brev- og besøgskontrol, jf. retsplejelovens § 771 og § 772, under en eventuel varetægtsfængsling. Besøgskontrol skal kun anvendes, hvis anklagemyndigheden vurderer, at det er nødvendigt af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed mv. Brevkontrol skal kun anvendes, hvis anklagemyndigheden vurderer, at det er nødvendigt af hensyn til efterforskningen eller opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet.

Ifølge den kommenterede retsplejelov, 10. udgave, noten til § 771, stk. 1, vil varetægtsfængslingens øjemed som udgangspunkt kun være til hinder for (ukontrolleret) besøg, hvis fængslingen er begrundet i påvirkningsrisiko efter retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3.

Det følger ligeledes af Straffeprocessen, 3. udgave, side 600, at henvisningen til varetægtsfængslingens øjemed indebærer, at der normalt kun kan iværksættes besøgskontrol, hvis der er fængslet efter § 762, stk. 1, nr. 3, jf. U 1992.905 V, hvor retten anførte, at varetægtsfængslingens øjemed ikke fandtes at afskære arrestanten fra at modtage besøg, idet fængslingen alene var sket i medfør af § 762, stk. 2, nr. 1.

Det fremgår desuden af Rigsadvokatmeddelelsen, at anklagemyndigheden også i sager om udlevering skal vurdere, om arrestanten under fængsling skal være undergivet særlige foranstaltninger, herunder brev- og besøgskontrol, jf. retsplejelovens §§ 771-772. I sager om udlevering kan brev- og besøgskontrol være relevant, når der foreligger oplysninger om en

særlig øget flugtrisiko eller særlige grunde til at antage, at anholdte vil påvirke efterforskningen af sagen. Afsnittet blev tilføjet meddelelsen efter undvigelsen fra Vestre Fængsel i august 2018, og retter sig særligt mod udleveringssager, hvor de danske myndigheder er særligt afhængige af oplysninger modtaget fra det land, der har begæret den pågældende udleveret.

Anklagemyndigheden skal i perioden fra grundlovsforhøret og frem til dom i 1. instans – efter drøftelse med politiet – løbende og af egen drift konkret vurdere, om det af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed mv. fortsat er nødvendigt, at arrestanten er undergivet brev- og besøgskontrol, jf. retsplejelovens §§ 771-772.

Hvis der ikke er grundlag for at ophæve brev- og besøgskontrol, skal det overvejes, om kontrollen i stedet kan ophæves delvist, f.eks. for arrestantens nærmeste familie, herunder mindreårige børn.

I vurderingen af, om brev- og besøgskontrol kan ophæves (delvist), skal bl.a. indgå oplysninger om, hvorvidt sagen er færdigefterforsket, om sagens afgørende vidner er afhørt (evt. indenretligt), eller om sagens vidner alene er polititjenestemænd. Behovet for brev- og besøgskontrol kan således ændre sig i forbindelse med, at sagen (færdig)efterforskes.

3.8. Besøg til arrestanter i fængsler og arresthuse

Besøg til arrestanter i fængsler og arresthuse med besøgs- og brevkontrol efter retsplejelovens § 771 og § 772 varetages af politiet efter reglerne i varetægtsbekendtgørelsen, dog foretages den sikkerhedsmæssige adgangskontrol af kriminalforsorgen.

Besøg kræver, at den besøgende indhenter en forudgående tilladelse, herunder meddeler samtykke til, at der kan indhentes nærmere oplysninger om ansøgeren i Det Centrale Kriminalregister, jf. varetægtsbekendtgørelsens 47, stk., 1, jf. stk. 3. Besøg gennemføres efter reglerne i varetægtsbekendtgørelsen §§ 50-52, hvorefter der kan stilles krav om fremvisning af billedlegitimation samt undersøgelse af såvel den besøgende som medbragte genstande.

Det følger af § retsplejelovens § 771, stk. 1, at politiet af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed kan modsætte sig, at varetægtsarrestanten modtager besøg eller forlange at besøg finder sted under kontrol, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 42. Afgørelsen, om en arrestant kan modtage besøg, herunder kontrolleret besøg, beror på en konkret vurdering. Nægter politiet besøg, skal arrestanten underrettes herom, medmindre en dommer af hensyn til efterforskningen træffer anden bestemmelse. Varetægtsarrestanten kan kræve, at politiets afslag på besøg forelægges for retten til afgørelse.

Besøg til arrestanter uden besøgs- og brevkontrol varetages af kriminalforsorgen, som i medfør af varetægtsbekendtgørelsens § 43 kan forbyde besøg af bestemte personer, hvis dette i enkelte tilfælde findes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde. Det følger således af varetægtsvejledningens kapitel 21, punkt 122, at der skal foretages en konkret vurdering af, om tilladelse til besøg i det enkelte tilfælde skal nægtes. I denne vurdering skal alle relevante omstændigheder, som taler for eller imod at meddele besøgstilladelse indgå, og afgørelsen skal træffes efter en konkret afvejning af omstændighederne i den enkelte sag.

Straffuldbyrdslovens § 51 indeholder en bestemmelse, hvorefter ” *personer indsat til afsoning af fængselsstraf mv., og som skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, hvorunder der er anvendt skydevåben, øvrige våben eller eksplosivstoffer, af sikkerheds- og ordensmæssige vil kunne afskæres fra besøg af personer med tilknytning til den pågældende gruppe.* ” En tilsvarende adgang til at afskære besøg til varetægtsarrestanter findes ikke.

Kriminalforsorgen kan således ikke ved afslag på besøg til en varetægtsarrestant, som et bærende moment lægge vægt på, at arrestanten og den besøgende tilhører en gruppering, som er i konflikt, medmindre dette efter en konkret vurdering i den pågældende sag kan begrundes med hensynet til orden eller sikkerhed.

Straffuldbyrdslovens § 53 indeholder endvidere en bestemmelse, hvorefter ” *besøg til en indsat, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, skal overvåges af personalet i institutionen, medmindre det er åbenbart, at det ikke er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller hensyn til at forebygge kriminalitet.* ” En tilsvarende adgang til at overvåge besøg til varetægtsarrestanter findes ikke.

Det følger dog af varetægtsbekendtgørelsen § 45, stk. 1, at Kriminalforsorgen i det enkelte tilfælde ud fra ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn kan beslutte, at besøg skal gennemføres under overvåring af personale i institutionen.

3.9. Besøg til surrogatfængslede arrestanter

Besøg til surrogatfængslede arrestanter med besøgs- og brevkontrol varetages af politiet efter reglerne i retsplejelovens § 771 og § 772, jf. varetægtsbekendtgørelsen. Se nærmere ovenfor.

Adgang til de psykiatriske afdelinger sker dog med bistand til politiet fra det indlæggende hospital og under anvendelse af hospitalets sikkerhedsudstyr, hvis nærmere undersøgelse

OFFENTLIGT

af den besøgende og/eller medbragte genstande skønnes nødvendig af sikkerhedsmæssige grunde. Området ses ikke at være nærmere reguleret ved lov eller interne instrukser.

For så vidt angår besøg til surrogatfængslede arrestanter uden besøgs- og brevkontrol følger det af varetægtsbekendtgørelsen § 1, jf. varetægtsvejledningens kapitel 1, punkt 7, at bekendtgørelsen ikke finder anvendelse på varetægtsarrestanter, der af retten er anbragt i varetægtsurrogat på f.eks. psykiatrisk hospital/afdeling.

En surrogatfængslet varetægtsarrestant, der ikke er underlagt brev- og besøgskontrol, vil derfor være undergivet de regler, der gælder for det pågældende opholdssted. For psykiatriske afdelinger gælder reglerne i psykiatriloven (lovbekendtgørelse nr. 936 af 2. september 2019 om anvendelse af tvang i psykiatrien m.v.).

Det følger af psykiatrilovens § 19 a, stk. 1, nr. 1-3, at overlægen ved mistanke om, at der er medikamenter, rusmidler eller farlige genstande i afdelingen, med henblik på at sikre, at disse ikke er blevet indført eller vil blive forsøgt indført til en eller flere patienter i afdelingen, uden retskendelse kan beslutte, 1) at en patients post skal åbnes eller kontrolleres, 2) at en patients stue og ejendele skal undersøges, eller 3) at der skal foretages kropsvisitation af en patient.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (LFF 2019 164, pkt. 2.3.1), at formålet med bestemmelsen bl.a. er at sikre patienternes behandlingsmuligheder og sikkerheden for såvel patienter som personale, ved at søge at forhindre, at patienter begår personfarlig kriminalitet under indlæggelsen.

Det fremgår også af psykiatrilovens § 19 a, stk. 2, at overlægen ved mistanke om, at der er medikamenter, rusmidler eller farlige genstande på den psykiatriske afdeling, med henblik på at sikre, at sådanne ikke er blevet indført eller vil blive forsøgt indført til en eller flere patienter i afdelingen, kan beslutte, at der skal anvendes kropsscannere ved undersøgelse af en patient eller personer, der søger adgang til den psykiatriske afdeling.

Det følger endvidere af psykiatrilovens § 2 a, stk. 1, at sygehusmyndigheden skal sikre, at der på enhver psykiatrisk afdeling findes en skriftlig husorden, som er tilgængelig for patienterne. Ifølge § 2 a, stk. 2, skal afdelingsledelsen sikre, at den skriftlige husorden udleveres til patienter i forbindelse med indlæggelse.

I Karnovs note til bestemmelsen (note 13) fremgår, at den skriftlige husorden skal indeholde generelle regler om patienternes udfoldelsesmuligheder under indlæggelse, f.eks. regler om adgangen til at telefonere, regler om rygning i afdelingen, besøgsforhold, overvåget besøg, m.v., samt om konsekvenserne af, at husordenen ikke overholdes.

Psykiatrisygehus Slagelse har i den gældende husorden for patienter og pårørende bl.a. fastsat nærmere vilkår for besøg. Heraf følger det, at lægen ud fra hensyn til sikkerhed,

behandling, ro og orden kan udstede besøgsforbud eller beslutte, at personale skal overvåge besøget.

Af retningslinjer for besøgende til patienter på Retspsykiatrisk Afsnit SL10, Psykiatrisygehuset i Slagelse, som er tilgængelig på sygehusets hjemmeside under ”Information om besøgstider” (senest revideret 16. september 2019) følger det, at besøg skal aftales med personalet mindst 24 timer før besøg, og at en patient højst må have fire besøgende ad gangen. Besøg kan være personaleovervåget. Hvis besøget er personaleovervåget, kan det maksimalt vare en time.

Endvidere fremgår bl.a., at personalet kan bede om at se billedlegitimation ved besøg, at personalet ved begrundet mistanke om, at besøgende har misbrugsmidler eller andre farlige og ulovlige genstande, kan afvise besøget, at bl.a. våben og spidse genstande ikke må medbringes, at besøgende kan blive visiteret i persons Scanner, og at besøget kan afvises såfremt visitation nægtes, at medbragte poser og tasker vil blive gennemset og eventuelt scannet, og at patienter (herunder varetægtsarrestanter) kan blive visiteret efter besøg.